

Børne- og socialminister Mai Mercado
Børne- og socialministeriet
Sendt pr. e-mail til min@sm.dk

Den 12 01 2018
D.nr .351054
Sagsbeh. tg_lev

Landsforeningen LEV
Blekinge Boulevard 2
2630 Taastrup
Tlf. 3635 9696
lev@lev.dk
www.lev.dk

Vedr.: Magtanvendelse og mennesker med handicap

Kære Mai Mercado

Jeg skriver til dig i anledning af det fokus, der aktuelt er på reglerne i Service-loven om magtanvendelse over for voksne. Senest med en debat på de sociale medier med udgangspunkt i en konkret sag fra bostedet Sølund. Voksne med udviklingshæmning, som er LEVs målgruppe, er en af de helt centrale målgrupper for denne del af sociallovgivningen. Og det er da også borgere med udviklingshæmning, som er omdrejningspunktet for sagen vedr. bostedet Sølund.

Jeg finder generelt anledning til at udtrykke stor bekymring i forhold til de ønsker om udvidelse af adgangen til at låse beboerne inde, som udtrykkes fra nogle af de pårørende på Sølund. De pårørendes bekymring og frustrationer i forhold til beskyttelsen af beboerne er meget forståelig, men udvidet adgang til magtanvendelse og frihedsberøvelse er ikke svaret. Svaret er for mig at se en styrket faglighed i den socialpædagogiske indsats - ganske som principperne i de gældende magtanvendelsesregler foreskriver.

Jeg er bekendt med de overvejelser, som finder sted i Børne- og Socialministeriet om lempelse af adgangen til magtanvendelse over for mennesker med handicap. LEV har været repræsenteret i den nedsatte referencegruppe for dette arbejde sammen med en lang række andre relevante organisationer (bruger-, pårørende-, faglige organisationer m.fl.). Finansministeriet har også deltaget i referencegruppens drøftelser.

Ministeriets skitser til ændring af reglerne peger alle i retning af udvidelser af personalets adgang til at anvende magt over for mennesker med handicap. Det skal således blandt andet være lettere for medarbejderne at anvende magt i flere sammenhænge, betingelserne for, hvornår der kan anvendes magt, skal lempe, og det samme gælder kravene til registreringen og indberetning af en gennemført magtanvendelse. Dit ministerium peger desuden på, at det skal gøres lettere for en kommune at flytte et menneske med handicap fra sit hjem – uden borgerens samtykke.

Det er min klare opfattelse, at vi aktuelt oplever et mere generelt skred i en retning, hvor det politiske fokus rettes mod magtanvendelse og indgreb i personlig integritet og selvbestemmelse *på bekostning af* kvalitet i den forebyggende socialpædagogiske indsats. Denne udvikling er alarmerende og indebærer en alvorlig risiko for at få negative virkninger i forhold til mennesker med handicap samt de faglige miljøer, som yder den daglige hjælp til dem.

Magtanvendelse overfor mennesker med handicap er et meget følsomt område, hvor man politisk bør udvise stor tilbageholdenhed med 'hurtige løsninger'. Vi har således at gøre med offentlige medarbejders fysiske magtanvendelse, frihedsberøvelse og indgreb over for nogle af de mest sårbare og udsatte medborgere – og heri er der en række indbyggede principielle og etiske problemstillinger, som det er helt afgørende at have for øje.

Som lovgiver er det desuden meget vigtigt at være opmærksom på, hvordan en eventuel regelændring vil påvirke den 'delikate' vekselvirkning mellem de lovgivningsmæssige rammer og den praksis, som udvikles i de forskellige socialfaglige miljøer, der yder hjælpen i hverdagen. Risikoen for mere rutinepræget anvendelse af magt er desværre meget nærliggende – uanset at dette ikke er intentionen. En lempelse af personalets adgang til at udøve magt – og af retssikkerhedsmekanismen i den forbindelse – vil svække de faglige miljøers tilskyndelse til at finde pædagogiske løsninger uden brug af magt.

Den tiltagende frustration over de fortsatte forringelser af de faglige og ressourcemæssige rammer i diverse botilbud er givetvis en vigtig del af baggrunden for, at der efterspørges udvidede magtanvendelsesbeføjelser til personalet. Men jeg tror også, at en del af årsagen skal findes i et manglende kendskab til de værdier og principper, som udgør grundlaget for de nugældende magtanvendelsesregler.

Historisk udspringer de nugældende magtanvendelsesregler således af opgøret med de store centralinstitutioner, som kendetegnede Danmarks behandling af mennesker med udviklingshæmning og andre handicap i det meste af det tyvende århundrede. I centralinstitutionen var de anbragte underlagt ledelsen og personalet, og der var en udbredt anvendelse af ganske hårdhændede redskaber i 'omsorgen', herunder frihedsberøvelse/indespærring, fiksering i spændetrøjer og anden tvang.

En del af disse centralinstitutioner eksisterer fortsat som bolig-mæssige rammer, men siden udlægningen af Åndssvageforsorgen til de daværende amter i 1980 har det været en klar politisk ambition at af-institutionalisere tilværelsen for de tusindvis af mennesker, som var anbragt her – uanset om de fortsat blev boende i de gamle institutionsrammer. Det klare politiske signal var, at 'den store indespærring' var slut – ligeværd og respekt om den enkeltes integritet og selvbestemmelse skulle fra nu af kendetegne samfundets behandling af mennesker med udviklingshæmning.

Udviklingen har siden da – ganske gradvist – bevæget sig i retning af stadig større respekt for det enkelte menneskes integritet og værdighed. Redskaberne i det arbejde har været styrket pædagogisk faglighed, kreativitet og nysgerrighed i forhold til at finde gode indsatser for en gruppe mennesker, der nogle gange har ekstremt vanskelige udfordringer på grund af deres handicap. Fremskridtene har, set i det lidt længere perspektiv, været betydelige.

Disse fremskridt frygter jeg kan lide uoprettelig skade, hvis lovgiverne slår ind på en ny kurs. En kurs, hvor signalet er, at magtanvendelse ikke er den ultimative undtagelse, men derimod et redskab i 'omsorgen' for mennesker med udviklingshæmning.

Dette kursskifte er for mig at se undervejs, og jeg vil derfor indtrængende opfordre til at udvise stor forsigtighed i forhold til de lempelser, som tilsyneladende er i støbeskeen. Uanset om motivet er 'regelforenkling', rationalisering eller imødekommelse af kommunale styringsudfordringer – eller noget helt tredje – så er de potentielle omkostninger store.

Med venlig hilsen

Anni Sørensen

Landsformand

Kopi af dette brev er sendt til medlemmerne af Folketingets Børne- indenrigs- og socialudvalg